

ПРАВОВИЙ ЗАХИСТ ПЕРСОНАЛЬНИХ ДАНИХ: КОНСТИТУЦІЙНИЙ ВИМІР

Вінницький національний технічний університет

Анотація

В доповіді проаналізовано конституційні засади забезпечення інформаційної безпеки України. З'ясовано, Конституція України є фундаментом правового регулювання у сфері інформаційних відносин та визначає інформаційну безпеку складовою національної безпеки. Розглянуто положення статей 17, 31, 32, 34 Основного Закону, які встановлюють баланс між гарантіями права на інформацію, захистом персональних даних та можливістю їх обмеження в інтересах національної безпеки. Зроблено висновок про визначальну роль конституційних норм у формуванні ефективної державної інформаційної політики та забезпеченні кіберстійкості України.

Ключові слова: Конституція України, національна безпека, інформаційна безпека, персональні дані, право на інформацію, кібербезпека, державна інформаційна політика.

Abstract

The report analyzes the constitutional principles of ensuring information security in Ukraine. It is found that the Constitution of Ukraine is the foundation of legal regulation in the field of information relations and defines information security as a component of national security. The provisions of Articles 17, 31, 32, 34 of the Fundamental Law are considered, which establish a balance between guarantees of the right to information, protection of personal data and the possibility of their restriction in the interests of national security. The conclusion is made about the decisive role of constitutional norms in the formation of an effective state information policy and ensuring the cyber resilience of Ukraine.

Keywords: Constitution of Ukraine, national security, information security, personal data, right to information, cybersecurity, state information policy.

Вступ

У сучасну цифрову епоху проблема захисту персональних відомостей стає дедалі гострішою через тотальну комп'ютеризацію суспільних відносин та виникнення нових типів кібернетичних ризиків. Інтенсивне впровадження інноваційних технологій, масове використання мережевих ресурсів та активізація протиправної діяльності в інтернеті диктують потребу у створенні надійної правової бази для охорони приватної сфери кожної особи. За таких обставин гарантування безпеки особистих даних виступає не просто як технічне завдання, а як фундаментальний елемент загальної системи інформаційної безпеки країни та один із пріоритетів державної правової стратегії.

Конституція України [1], виконуючи роль правового фундаменту держави, окреслює головні вектори роботи механізмів захисту інформаційного простору та індивідуальних прав громадян. Так, положення статті 32 Основного Закону чітко проголошують недопустимість стороннього втручання в особисте життя людини та встановлюють суворий режим поводження з конфіденційними даними: їх збір чи розповсюдження без прямої згоди суб'єкта є протиправними. Дана норма слугує базовим орієнтиром для розбудови профільного законодавства, зобов'язуючи владні інституції враховувати вимоги приватності під час виконання своїх адміністративних функцій.

Поряд із цим, конституційний текст містить розгорнуту систему гарантій, що мають на меті встановлення паритету між особистими інтересами громадянина та загальнодержавними цілями. Зокрема, стаття 31 гарантує кожному таємницю його комунікацій – від класичного листування до сучасних видів цифрового зв'язку, що є критично важливим в умовах мережевого суспільства. Водночас, Конституція України [1] передбачає, що у виняткових випадках ці права можуть бути обмежені на підставі

закону (наприклад, заради запобігання злочинам, захисту конституційного ладу тощо). Це створює необхідний правовий баланс, де захист індивідуальних даних інтегрується у загальну концепцію національної стійкості.

Результати дослідження

Наукові підходи свідчать про те, що нормативну основу інформаційної безпеки формують насамперед Конституція України, закони та міжнародні договори. Так, ряд науковців [2] наголошують, що в сучасних державах саме конституція виступає базисом безпекової політики, у тому числі в частині регулювання інформаційного простору. Подібної позиції дотримується й молодий науковець М.Колотило [3], підкреслюючи необхідність формування комплексного профільного законодавства у сфері інформаційної безпеки на основі конституційних принципів і гарантій.

Ключовим положенням Основного Закону, що покладає на державу обов'язок забезпечувати інформаційну безпеку, є стаття 17 Конституції України [1], відповідно до якої захист суверенітету, територіальної цілісності, економічної та інформаційної безпеки належить до найважливіших функцій держави. Таким чином, інформаційна безпека визначена як пріоритетний напрям державної політики нарівні з іншими складовими національної безпеки. Закріплення цього положення на конституційному рівні відображає ідею інформаційного суверенітету (тобто, спроможності держави забезпечувати контроль за власним інформаційним простором та протидіяти зовнішнім деструктивним впливам). Отже, Конституція визначає стратегічний пріоритет охорони інформаційної сфери як складової національної безпеки.

Також варто звернути увагу й на такі статті Конституції України [1]: статтю 31 (яка гарантує таємницю листування, телефонних переговорів та інших видів кореспонденції); статтю 32 (яка забороняє збирання, зберігання, використання й поширення конфіденційної інформації про особу без її згоди, за винятком випадків, визначених законом і з огляду на інтереси національної безпеки, економічного добробуту та прав людини); статтю 34 (яка закріплює право кожного вільно отримувати, зберігати, використовувати та поширювати інформацію в обраний спосіб). Сукупність цих положень свідчить, що об'єктом захисту в системі інформаційної безпеки виступають як персональні дані, так і свобода інформації. Водночас Конституція допускає можливість обмеження відповідних прав виключно законом і лише з підстав, пов'язаних із захистом національної безпеки, територіальної цілісності чи прав інших осіб. Таким чином, формується баланс між гарантіями прав людини та потребами безпеки держави.

Важливо також враховувати, що Конституція закріплює принципи верховенства права та поділу влади, які визначають загальні рамки функціонування всієї правової системи, зокрема й у сфері інформаційної безпеки. Принцип верховенства права передбачає обов'язкову відповідність усіх законів і підзаконних актів положенням Основного Закону. З метою реалізації конституційних засад у практичній площині в Україні прийнято низку концепцій і стратегій державної інформаційної політики, покликаних систематизувати та подолати фрагментарність інформаційного законодавства, забезпечивши його узгодженість і ефективність застосування.

Висновки

Конституційні засади інформаційної безпеки формують фундамент правового регулювання у сфері захисту інформаційного простору України. Закріплення в статті 17 Конституції України обов'язку держави забезпечувати інформаційну безпеку свідчить про її стратегічне значення як складової національної безпеки поряд з економічною та воєнною безпекою. Норми статей 31, 32 і 34 визначають баланс між гарантіями прав людини у сфері інформації та можливістю їх обмеження в інтересах держави й суспільства. Такий підхід відображає концепцію інформаційного суверенітету та принцип верховенства права, який зобов'язує узгоджувати галузеве законодавство з Основним Законом.

Для фахівців спеціальності 125 «Кібербезпека та захист інформації» це означає необхідність комплексного розуміння конституційних основ кіберзахисту, адже ефективність технічних заходів безпеки повинна ґрунтуватися на чітких правових засадах і відповідати вимогам національного законодавства та міжнародних стандартів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Конституція України : закон України від 28 червня 1996 року № 254к/96-ВР // Відомості Верховної Ради України. 1996. № 30. Ст.141. ; [поточна редакція від 01.01.2020.]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>
2. Енциклопедія соціогуманітарної інформології : [словник-довідник]. Т. 2 / ред.: І. В. Арістова, К. І. Беляков, О. П. Дзьобань, Д. В. Ланде, А. Г. Шевцов. - Одеса : Гельветика, 2021. - 435 с.
3. Колотило М.Ю. Теоретико-методологічні засади адміністративно-правового регулювання захисту персональних даних в Україні. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2025. № 2. URL: https://lsej.org.ua/2_2025/59.pdf

Конокотін Артем Дмитрович – студент групи 2БС-236, факультет інформаційних технологій та комп’ютерної інженерії, Вінницький національний технічний університет, Вінниця, email: konokotinartem165@gmail.com

Майданевич Леонід Олександрович – канд. філос. наук, доцент кафедри захисту інформації факультету інформаційних технологій та комп’ютерної інженерії, Вінницький національний технічний університет, адвокат (Рада адвокатів Вінницької області), м. Вінниця, email: lmaidanevych@gmail.com

Konokotin Artem – student of group 2BS-23b, Faculty of Information Technologies of Computer Engineering, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia, email: vdemcenko234@gmail.com

Maidanevych Leonid – PhD in Philosophical Sciences, Associated Professor, Department of Information Security, Faculty of Information Technology and Computer Engineering, Vinnytsia National Technical University, Lawyer, Vinnytsia Bar Council, Vinnytsia, e-mail: lmaidanevych@gmail.com